

ऋद्धि संस्कृतम्-8

अभ्यास कार्यम्

पाठः – 1

1. एकपदेन उत्तरत ।

- क. सिंहस्य संस्कारः कैः नक्रियते ? मृगैः
ख. स्वदेशे कः पूज्यते ? राजा
ग. विद्वान् कुत्र पूज्यते ? सर्वत्र
घ. पुण्याय कः अस्ति ? परोपकारः
ङ. मनुष्याणां महहीरपुः कः ? आलस्यम्

2. पूर्णवाक्येन उत्तरत ।

- क. मूर्खस्य कानि चिह्नानि ?
उत्तरः- मूर्खस्य गर्भे, दुर्वचनं, क्रोधः, दृढवादः, परवाक्येषु अनादरः च पञ्च चिह्नीन् ।
ख. कुत्र वासः न कारयेत् ?
उत्तरः- यस्मिन् देशे न सम्मानो, न वृत्तिः, न बान्धवा न कश्चिद् विद्यागमः च तत्र वासः न कारयेत् ।
ग. नृपत्वं विद्वत्त्वं कथं न तुलनीयम् ?
उत्तरः- नृपः स्वदेशे पूज्यते, विद्वानं सर्वत्र पूज्यते अतः नृपत्वं विद्वत्त्वं न तुलनीयम् ।
घ. कुत्र वासः न कर्तव्यः ?
उत्तरः- यत्र सम्मानं न भवति तत्र वासः न कर्तव्यः

3. प्रश्ननिर्माणं कुरुत ।

- क. स्वदेशे पूज्यते राजा । कुत्र ?
ख. मूर्खस्य पञ्चचिह्नीन् । कस्य ?
ग. विद्वान् सर्वत्र पूज्यते । कुत्र ?
घ. सिंहस्य क्रियते मृगैः । कैः ?

ङ. आलस्यं हि मनुष्याणां । किम् ?

4. सन्धिविच्छेदं कुरुत ।

क. नाभिषेकः = न + अभिषेकः

ख. मृगेन्द्रता = मृग + इन्द्रता

ग. क्रोधश्च = क्रोधः + च

घ. परवाक्येष्वनादरः = परवाक्येषु + अनादरः

ङ. वासस्तत्र = वासः + तत्र

च. बन्धुर्नास्ति = बन्धुः + न + अस्ति

ज. वृत्तिर्न = वृत्तिः + न

5. मूलशब्दः, विभक्तिः वचनं चलिखत ।

पदम्	मूलशब्दः	विभक्तिः	वचनम्
क. सिंहस्य	सिंह	षष्ठी	एकवचनम्
ख. स्वदेशे	स्वदेश	सप्तमी	एकवचनम्
ग. विद्याम्	विद्या	द्वितीया	एकवचनम्
घ. मनुष्याणाम्	मनुष्य	षष्ठी	बहुवचनम्
ङ. बान्धवाः	बन्धु	प्रथमा	बहुवचनम्

6. पस्परं श्लोकांशान् मैलयत् ।

क. (iii)

ख. (iv)

ग. (i)

घ. (V)

ङ. (ii)

ऋद्धि संस्कृतम्-8
अभ्यास कार्यम्
पाठः - 2

1. एकपदेन उत्तरत-

- क. नृपः कुत्र आसीत् ? पाटलिपुत्रे
ख. नृपः कीदृशं चित्रम् इच्छतिस्म? अद्वितीयं
ग. युवकः कीदृशः आसीत् ? साहसी/दृढप्रतिज्ञः
घ. द्वारपालः भोजनं कुत्र स्थापयति स्म ? वातायने
5. नृपस्य आदेशेन द्वारपालः किम् अत्रोटयत् ? द्वारम्

2. पूर्णवाक्येन उत्तरत-

- क. नृपः कीदृशः आसीत् ?
उत्तरः- नृपः कलाप्रेमी आसीत् ।
ख. नृपः राज्ये कां घोषणां कृतवान् ?
उत्तरः- नृपः राज्ये घोषणां कृतवान् यत् यः कोऽपि
चित्रकारः अद्वितीयं चित्रं रोचष्यति तस्मै
अहम् अर्धं राज्यं दास्यामि ।
ग. चित्रं निर्माणं कर्तुम् कः सिद्धः अभवत् ?
उत्तरः- चित्रं निर्माणं कर्तुम् एकः युवा चित्रकारः सिद्धः अभवत् ।
घ. युवकः नृपं किं निवेदितवान् ?
उत्तरः- युवकः नृपं निवेदितवान् यत् मह्यम् एकम् पृथक् भवनं आवश्यकम्, कोऽपि तत्र न आगच्छेत् ।
ङ. नृपः किं दृष्ट्वा विस्मितः सञ्जातः ?
उत्तरः- नृपः भित्तौ अद्वितीयं चित्रं दृष्ट्वा विस्मितः सञ्जातः ।

3. प्रश्न-निर्माणं कुरुत-

- क. पाटलिपुत्रे एकः नृपः आसीत् । कुत्र ? ख. तस्मै अर्धं राज्यं दास्यामि । किम् ?
ग. अलं दुस्साहसेन । किम् ? घ. द्वारपालः प्रतिदिनं वातायने भोजनं स्थापयति । कुत्र ?
ङ. तस्य प्राणाः एव चित्रे समाविष्टयः । के ?

4. मूलशब्दः, विभक्तिः वचनं च लिखत-

पदम्	मूलशब्दः	विभक्तिः	वचनम्
क. नृपः	नृप	प्रथमा	एकवचनम्
ख. चित्रकाराः	चित्रकार	प्रथमा	बहुवचनम्
ग. तस्मै	तत्	चतुर्थी	एकवचनम्
घ. द्वारपालेन	द्वारपाल	तृतीया	एकवचनम्
ङ. कारणात्	कारण	पञ्चमी	एकवचनम्

5. प्रकृति-प्रत्यय विभागं कुरुत-

- क. दृष्ट्वा - दृश् + क्त्वा
ख. श्रुत्वा - श्रु + क्त्वा
ग. रचयितुम् - रच् + तुमुन्
घ. गत्वा - गम् + क्त्वा
ङ. दृष्टवान् - दृश् + मतुप्

6. घटनानुसारं वाक्य क्रमाणि लिखत-

- 2
3
6
4
8
7
5
